

RECENZII ȘI PREZENTĂRI

Corneliu Mihail Lungu, Ioana Alexandra Negreanu,
România în jocul marilor puteri (1939-1940).

Cu o introducere de Dinu C.Giurescu,
București, Editura Curtea Veche, 2000, 557 p.

Înscris într-o serie prin care, după 1990, Arhivele Naționale ale României au introdus în circuitul științific și de informare a publicului izvoare de o valoare remarcabilă pentru cunoașterea corectă a unor aspecte de istorie contemporană românească, volumul de față are ca obiect perioada scurtă și tragică în care poporul român a avut de suportat, ca urmare a deciziilor arbitrare impuse de marile puteri ale timpului, dictatele soldate cu rapturile teritoriale nedrepte din vara anului 1940, nici astăzi total anulate și, de aceea, cu atât mai puțin uitate. Autorii, specialiști prestigioși ai Arhivelor românești, s-au oprit asupra acestui interval de timp constatând că în legătură cu el, oricâte lucrări ar fi apărut până acum, nu s-a scris suficient; iar dacă s-a scris, se resimte încă nevoia irepresibilă ca, prin intermediul izvoarelor și în primul rând al celor de incontestabilă relevanță și sorginte, să se înlăture mistificările și interpretările tendențioase și partizane, încercările de minimalizare a vinovăției puterilor implicate în dictate și să se combată cu argumentele adevărului întemeiat pe documente tendințele de manipulare cu teorii nesusținute științific a publicului din afara câmpului istoriografic.

În perspectiva acestor scopuri, dezvăluite, de altfel, cu franchețe într-un succint *argument*, precedate de o *introducere* și *note* semnate de acad. Dinu C.Giurescu, volumul propune un număr de 194 de documente din perioada 15 decembrie 1938 - 14 octombrie 1941, ceea ce înseamnă o depășire, justificată în arhitectura lucrării, a perioadei anunțate în subtitlu.

Însușirea de a fi majoritar inedite constituie unul dintre primele merite ale acestor documente și ale volumului care le oferă celor interesați în ordinea științifică sau de cultură istorică generală. În egală măsură, ele sunt însemnate prin origine, gen, calitatea emitenților, fondul problemelor abordate și pertinenta judecății asupra acestora, verificată sau invalidată de timp, ceea ce, și într-un caz și în altul, arată cât de complexă a fost situația României la cumpăna anilor 1930-1940, câtă răspundere a apăsat pe umerii factorilor de conducere ai țării, cât de mult/puțin au știut ei despre această situație și în ce măsură deciziile luate de marile puteri implicate direct (Germania, U.R.S.S., Italia) s-au raportat la interesele românești.

Pe cel dornic să-și facă o idee, fie și supreficială, cu privire la cuprinsul volumului, e de menționat că o categorie importantă de surse cu care se va putea întâlni la consultarea lui o constituie *documentele diplomatice* provenind din Arhivele Ministerului Afacerilor Externe. În cadrul lor, o pondere însemnată revine *rapoartelor* întocmite de ambasadori, șefi delegații și alți diplomați români sau străini, surse dublate de corespondența de specialitate formată din *telegrame cifrate, scrisori, note și informații* având ca origine, toate, factori din mediul diplomatic. O altă categorie de documente provine din Arhiva Ministerului Apărării Naționale, fiind constituită din *informările și rapoartele* unor autorități militare, materiale care, prin natura lor, nuanțează cunoașterea perioadei avute în atenție. Celor două categorii de documente, li se adaugă sursele păstrate în depozitele Arhivelor Naționale, provenind de la instituții ale vremii și de la personalități de seamă ale vieții politice românești.

Toate aceste documente prezintă – cum constată acad. Dinu C.Giurescu – „istoria în mers, fără ca emitenții să poată anticipa desfășurările prea bine cunoscute celor de astăzi”.

deși nu lipsesc nici „previziunile lucide, confirmate ulterior”. Sunt surprinși în miezul evenimentelor actorii principali, ca de pildă regele Carol al II-lea, Gr.Gafencu, Mihail Manoilescu, Gh.Davidescu, Vasile Stoica, Raoul Bossy, Radu Crutcescu, Al.Cretzianu, Victor Cădere, V.V.Tillea, Ion Gigurtu, R.Franassovici, N.Petrescu -Comnen, Valer Pop, V.Pella și alți factori politici români, precum și cei de tristă amintire pentru opinia publică de la noi (V.Molotov, J.Ribbentrop, G.Giano, contele Telcky, I.Csáky, W.Fabricius, von der Schulenburg, von Killinger și alții din aceeași categorie), sau oameni politici străini care au avut o poziție corectă față de drama României, cum au fost Ismed İnönü ori Sükrü Saraçoğlu. Tabloul acestei drame este deschis cu data de 15 decembrie 1938, când un grup de foști miniștri și parlamentari, în frunte cu Iuliu Maniu, i-au trimis regelui Carol al II-lea un memorandum privind respectarea drepturilor românilor din Transilvania și hotărârea acestora de a apăra granițele țării așa cum fuseseră stabilite prin tratate. Sunt apoi puse în evidență: înrăutățirea situației internaționale a țării și perceperea ei din ce în ce mai acută de către personalitățile politice și instituțiile abilitate să constate acest lucru; raporturile României cu aliații ei tradiționali și modificarea atitudinii majorității acestora față de ea pe măsura accentuării izolării sale; efectele negative avute asupra situației României de evoluția frontului și prăbușirea Franței; creșterea pretențiilor țărilor revizioniste asupra statului român și afișarea lor din ce în ce mai fățișă; pregătirea dictatelor pe fondul apropierii sovieto - germane; încercările de mistificare pe plan diplomatic a pretențiilor statelor revizioniste; aplicarea prevederilor deduse din dictate; evacuarea teritoriilor cedate; tragedia refugiaților; continuarea propagandei antiromânești și după consumarea cedărilor teritoriale etc.

După cum se constată, prin elementele de conținut, documentele publicate pun în lumină aspecte esențiale ale traseului parcurs de statul român în intervalul 1938-1941, ceea ce constituie încă o calitate a acestei apariții care contribuie în chip remarcabil la îmbogățirea surselor istoriografice, precumpănitor interne, cu privire la politica externă a țării într-un moment crucial al existenței sale. Cei interesați vor putea, totodată, descoperi că documentele sunt editate cu acuratețe, respectând integral textul, fără intervenții și trunchieri asupra acestuia, astfel fiind eliminată orice posibilitate de falsificare, interpretare abuzivă, unilaterală și subiectivă a informațiilor. Din aceleași considerente, documentele emise în limbi străine sunt redată prin transcrierea originalului, având atât varianta în limba de emiteră cât și traducerea românească.

Iată doar câteva argumente pentru care *România în jocul marilor puteri* constituie o lucrare importantă în câmpul istoriografic de la noi, un instrument de lucru care va îngădui în mod sigur cunoașterea mai nuanțată a istoriei românești de dinaintea intrării țării în al doilea război mondial, va permite o perspectivă mai bine echilibrată asupra acestei istorii și un temei pentru noi contribuții și cercetări destinate să identifice, să publice și să valorifice izvoarele acelei perioade frământate.

TUDOR RĂȚOI

**Dimitrie Papazoglu, *Istoria fondărei orașului București*,
ediție îngrijită, cuvânt introductiv,
note și indici de Marcel-Dumitru Ciucă, București,
Editura Minerva, 2000, colecția „Restitutio”, 350 p.**

La sfârșit de veac despre București ar putea fi și un titlu sugestiv al recenziei noastre, parafrazând un cunoscut roman al scriitorului Ion-Marin Sadoveanu. La sfârșit de secol XIX apărea la Editura Sococ un tom masiv, bogat ilustrat, semnat de un cunoscut istoric al vremii, G.I. Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*. La sfârșit de secol XX apărea la Editura Minerva, în colecția „Restitutio”, o elegantă ediție critică închinată *Istoriei fondărei orașului București*, de lt.-col. Dimitrie Papazoglu, ediție datorată prof. univ. dr. Marcel-Dumitru Ciucă.

Bucureștiul a ispitit pe mulți scriitori și istorici, fiecare încercând să dezvăluie câte o fațetă nouă a acestui oraș „pe care nu-l înțelegem și de aceea nu-l știm îngriji și-l îndepărtăm adesea pe linii de dezvoltare care ar fi trebuit să rămână întotdeauna străine, stricându-i astfel, prin adausurile și prefacerile noastre de acum, acel caracter care, în ciuda multor lipsuri și neglijențe, îl făcea totuși simpatice odinioară străinilor care ne vizitau”, cum nota cu amărăciune, în 1939, N. Iorga în a sa *Istorie a Bucureștilor*.

De la „misterele” lui G. Barozi și *Craii de Curtea Veche* a lui Mateiu I. Caragiale, la N. Iorga, C.C. Giurescu sau G. Potra, ca să pomenim numai câteva nume de referință, Capitala noastră s-a bucurat de o atenție deosebită, atât datorită împletirii pitorescului ei oriental cu eleganța occidentală, cât și datorită multiplelor prefaceri arhitectonice la care a fost supusă. Acestea toate, pe lângă alte studii necitate, se constituie în tot atâtea documente istorice de neprețuită valoare despre oameni, clădiri, instituții, care au fost, sunt și nu mai sunt, despre viața economică, socială, politică, religioasă și culturală a celui mai important centru urban din Țara Românească și, mai târziu, din România modernă. Așa că orice editare sau reeditare despre București trebuie salutată ca atare.

Despre viitorul locotenent-colonel Dimitrie Papazoglu aflăm date biografice interesante în *Cuvântul introductiv*: s-a născut la 28 martie 1811, în București, la hanul mănăstirii Zlătari, de pe Calea Victoriei, într-o familie de negustori, tatăl său, Andrei Papazoglu, făcând parte din familia boierilor Slătineni, ai căror strămoși își au obârșia în părțile Buzăului. Vremurile tulburi ale începutului secolului al XIX-lea: ciuma din 1815, Revoluția lui Tudor din 1821 și altele au împins familia Papazoglu să părăsească Bucureștiul și să se refugieze temporar la Ploiești, Câmpina și la Brașov, unde tânărul Dimitrie își desăvârșește studiile gimnaziale și unde învață limbile germană, maghiară și, probabil, engleză. După studii la Budapesta și Viena, în 1830 Dimitrie Papazoglu se dedică întru totul carierei armelor, de la simplu iuncăr până la locotenent-colonel. Ca oștean, a făcut parte din detașamentul ce păzea granița la Dunăre, a luptat, alături de pompierii din Dealul Spirii, în 1848, împotriva intervenției turcești, a condus mai multe unități militare.

Pentru merite deosebite, prințul Carol I i-a conferit medalia de argint, l-a decorat cu „Virtutea Militară”, apoi i-a dat „Coroana Românică”, iar împăratul Napoleon al III-lea și prințul Anton de Hohenzollern i-au înmănat medalii străine.

S-a stins din viață la 5/17 august 1892, în vârstă de 81 de ani, fiind înmormântat la mănăstirea Cernica.

Dar Dimitrie Papazoglu n-a rămas în conștiința românilor numai pentru faptele sale de armă. Vasta sa cultură umanistă l-a ajutat să se afirme și în domeniile: arheologie, istorie,

cartografic și teologic, fiind ales membru al Societății Arheologice din Moscova, în 1870, sau al Comitetului Luptei Sacre, din Grecia, pentru poziția sa luată împotriva „creticului Ernest Renan” în *Viața lui Iisus*.

În privința textului propriu-zis al *Istoriei fondării orașului București* ne mărginim doar a face o invitație sinceră la lectură, pentru a ne familiariza cu viața agitată a unui oraș medieval, zguduit de invazii străine, de calamități naturale, de scandaluri picante, de schimbări de domnitori. Lăsăm, așadar, cititorului plăcerea de a gusta pitorescul vieții cotidiene dintr-un oraș prăfos în timp de vară, noroios în vreme de toamnă-iarnă, de a pătrunde în viața mondenă a marii boierimi române și străine, dar și în viața mizeră și însulubă a mahalalelor calicilor.

Dimitrie Papazoglu nu uită nici pe iubitorii de delicatese culinare, dedicând o pagină întregă felurilor de mâncăruri cunoscute pe la mijlocul secolului al XVIII-lea, de pe mesele celor bogați, dar și ale celor nevoiași. Ne permitem să citim doar un fragment: „Să venim la bucatele de masă. Zemurile primitive (ciorbele) erau: păpara (pâine prăjită, brânză frământată și zeamă de carne), iar sîracii obicinuiau, în loc de zeamă, terci și urzici cu mămăligă, ciorbă de boș cu ștevie roșie. Orășenii mâncau ciorbele de tarhana, tăiței, fidea, orez, griș, linte cu căpășani de usturoi, fasole, perișoare, muchi de burtă și ciorbă de căpășană de miel, cu boș sau cu oțet bătut cu ouă. Peștele era obștesc, mai cu seamă că se mânca în ciorbă: crapul și plevușca (un fel de pește foarte mărunțel), somotei și vârlan. Bucatele erau: ciulama de pasăre, iahnic de bou, ciuperci, prune și pere, un fel de bucate numite caploma, precum și mămăligă pripită, cu unt; ciorbă de iepure cu vin, zisă <<qigănescă>>, și ouă coapte; pește iahnic, pește rasol cu oțet și pește saramura ... La mesele bunilor domni români se aduceau, pe tăvi mari, capre întregi, sălbațice, fripte. După-masă se mâncau, în general, toate poamele. La ivirea grecilor, s-au ivit: plăcintele, bogacile, halvalele, sarailiile, baclavalele și cadaifurile. Proviziunea însă de traistă a călătorului sătean și a ciobanului nu era alta decât tot ce este mai plăcut și de sațiu: burzu de mămăligă este un cocoloș cât un pepeș de cci mici, făcut cu brânză în mijloc, rotunjit în pumni și prăjit pe jcratic; unui om ajungeau câte trei burzuri pe zi”. (p. 110).

Lăsând însă la o parte aromele bucătăriei românești și a celei balcanice, vom zăbovi mai mult asupra unui alt aspect.

Îngrijitorul ediției, Marcel-Dumitru Ciucă, în *Notă asupra ediției*, atrage atenția asupra a două probleme importante: restituirea informației istorice și redarea textului după normele ortografice actuale.

Într-adevăr, informația istorică oferită de autor trebuie privită cu anumite rezerve, întrucât s-au strecurat destule greșeli, cum ar fi, spre exemplu, confuzia dintre domnitorii Constantin Șerban și Constantin Brâncoveanu în atribuirea ridicării Mitropoliei din București, autorul numindu-l pe Brâncoveanu, când, de fapt, era Constantin Șerban, zis și Cârnel. Vizita patriarhului Macarie al Antiohiei a avut loc la sfârșitul domniei lui Matei Basarab și nu în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu.

Din aceste motive, notele de la sfârșitul textului trebuie consultate cu multă atenție. Pe de o parte, oferă explicații ample ale fenomenului descris de autor, completează cu date biografice activitatea unor demnitari mai mult sau mai puțin cunoscuți în epocă, iar, pe de altă parte, corectează o serie de afirmații, insuficient argumentate, puțin convingătoare sau chiar cronate. Aceste note ar putea fi consultate chiar și separat, constituindu-se ele însele în veritabile articole-titlu ale unei enciclopedii medievale dedicate Bucureștiului. Din acest

punct de vedere, această ediție se deosebește de celelalte ediții apărute tot în cursul anului 2000, prin caracterul ei științific și, mai ales, critic. Este vorba aici de ediția prof.univ.dr. Adrian Năstase: Lt.-colonel Dimitrie Pappazoglu, *Istoria fondării orașului București. Capitala regatului român – de la 1330 până la 1850* – precedată de studiul *Memorii de militar*, semnat de N.Iorga, Editura Asociației Române pentru Educația Democratică București, 2000, 286 p., care mai cuprinde un indice cronologic al monumentelor din București, după Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al monumentelor feudale din București*, București, Editura Academiei Române, 1961, p. 337-340 și un glosar de cuvinte rare. Cea de a doua ediție poartă titlul: *Memoria Bucureștilor II*. Lt.-col. Dimitrie Pappasoglu, *Istoria fondării orașului București, Istoria începutului orașului București. Căluza sau conducătorul Bucureștiului, Cuvânt înainte*, corectură de Marina-Ruxandra Iliescu, redactare, notă asupra ediției, note de Viorel Gh.Spetcianu, București, Fundația Culturală Gheorghe Marin Spetcianu, 2000, 324 p., cu reproduceri după litografiile vremii, înfățișând imagini de personalități și locuri din Bucureștii de altădată.

Ediția recenzată de noi mai are și meritul de a fi împlinit în mod fericit criteriul filologic (transcrierea textului) cu cel istoric (notele de la sfârșit), primind astfel, cu adevărat, atributul de ediție critică, indispensabilă de pe masa unui filolog, preocupat de limba secolului al XIX-lea sau a unui istoric medievalist.

La sfârșit de veac, Editura Minerva, prin valoroasa sa colecție „Restitutio”, și-a făcut datoria față de urbea care o adăpostește și față de locuitorii ei, punând sub teacă texte de mult uitate, pentru care trebuie să-i fim recunoscători.

DRAGOȘ ȘESAN

„Levélteri Szemle” („Revista Arhivei”), XLVII, nr. 1-4, 1997 și XLVIII, nr. 1-4, 1998

Revista „Levélteri Szemle”, periodic al Ministerului Culturii și Învățământului Public din Ungaria, are, pentru anii 1997-1998, un conținut bogat, cuprinzând: studii, comunicări; documente; articole ce prezintă istoria arhivelor, sau unele activități arhivistice desfășurate pe plan internațional; bilanș; știri; noutăți pe scurt; necrolog și bibliografie.

Studiile și comunicările, prezente în număr mare în paginile revistei, sunt întocmite de: Albrecht Kunszeri Gabriella – *Experiențe ale evaluării situației de apărare a fondurilor existente în Arhivele din țară* (nr. 4, 1997, p. 30-38), Bán Péter – *Date despre sala de cercetare și circulația cercetătorilor în Arhivele autonome* (nr. 4, 1998, p. 31-41), Bilkei Irén – *Regestele de diplome din Arhivele locurilor de adevărate de la Zalavar și Kapornak 1526-1547* (referat de cercetare) (nr. 4, 1998, p. 25-30), Böör László – *Situația documentelor de la Consiliul din Pest în octombrie 1956* (nr. 1, 1997, p. 3), Cselh Gergő Bendegúz – *Contribuții la istoria Comisiei Aliate de Control din Ungaria* (nr. 4, 1998, p. 16-24), Dóka Klára – *Planuri și proiecte în Arhivele municipiilor (1870-1949)*, partea întâi (nr. 3, 1997, p. 3-13), și partea a doua (nr. 4, 1997, p. 2-10), Güntner Péter – *Prelucrarea pe calculator a inventarelor de succesiune din Sopron* (nr. 3, 1997, p. 14-25), Hctényi Tiborné – *Finanțarea Arhivelor autonome în anii 1990* (nr. 4, 1998, p. 42-51), Lakos János – *Chestiunea reformei din administrație înaintea Consiliului de Miniștri al guvernului Szapáry*

1890-1892 (nr. 3, 1998, p. 3-18) și *Noua clădire din Obuda a Arhivelor Naționale din Ungaria* (nr. 2, 1997, p. 3-10), Lázár György – *Restabilirea instituției pentru instruirea naționalității slovace din Ungaria* (nr. 1, 1998, p. 3-14), Szabó Miklós – *Două sute de ani de la tentativa de organizare iacobină din Ardeal* (nr. 2, 1997, p. 11-16), Szmán Attila – *Evoluția stemei Selmechánya* (nr. 4, 1997, p. 11-24), Takács Edit – *Activitatea din teritoriu privind colectarea arhivelor din „Țara de Jos”* (nr. 1, 1998, p. 22-31) și *Activitatea Arhivelor autonome din teritoriu privind colectarea* (nr. 3, 1998, p. 29-51), Tamáska Péter – *Tipografii și viața culturală și sportivă a specialităților legate de ei în prima jumătate a anilor '50* (nr. 4, 1997, p. 25-29), Ujvári Gábor – „*Mănăstire erudită cu grădină liniștită*”. *Istoria Colegiului Maghiar (Collegium Hungaricum) din Berlin (1924-1944)* (nr. 2, 1998, p. 3-28), G. Vass István – *Activitatea teritorială de colectare la organele cu competență națională în anii 1990* (nr. 3, 1998, p. 19-28), G. Vass István, Sárközi János, Tilcsik György – *Evaluarea rapoartelor inspectorilor de specialitate în legătură cu activitatea Arhivelor autonome între 1992-1996* (nr. 2, 1998, p. 29-40), Zábori László – *Alegerile din 1896 în comitatul Pest* (nr. 1, 1998, p. 15-21) și *Activitatea Consiliului Regional al Școlilor din comitatul Pest-Pilis-Solt* (1866-1876) (nr. 4, 1998, p. 3-15).

Dintre specialiștii care s-au ocupat de istoria Arhivelor, menționăm pe Balogh Béla cu *Un fragment al arhivei familiei Orczy din Baia Mare* (nr. 3, 1998, p. 52-56), Böör László – *Al XXV-lea an al filialei Arhivelor din Nagykorös* (nr. 2, 1998, p. 41-46), Fábiánné Kiss Erzsébet – *Publicarea documentelor subcomisiei istorice din țară luată în plan la a 200-a aniversare a Pragmaticii Sancțiuni din Ungaria* (nr. 4, 1997, p. 39-45), Koltai András – *Mösch Lukács și primele arhive ale piariștilor maghiari* (nr. 2, 1997, p. 17-30).

Alți cercetători au oferit spre publicare documente de Arhivă. Îi amintim pe: Kovács András – *Documente despre istoria Arhivelor din Győr și Moson între 1917-1926* (nr. 3, 1997, p. 26-34); Soós Katalin – *Invitația (chemarea) din 28 octombrie 1956 a Guvernului de Uniune Austriac „aranjată” la Guvernul Uniunii Sovietice și dezbaterile „propunerii” în Consiliul de Miniștri Austriac* (nr. 2, 1997, p. 31-38), Szücs László, Vida István – *Planul Marshall și Ungaria* (nr. 1, 1998, p. 32-44), Varga László – *Andropov raportează. Discuțiile ambadorului Uniunii Sovietice la Budapesta cu politicienii conducători maghiari între 18 aprilie și 3 septembrie 1956* (nr. 1, 1997, p. 9-31).

Activitățile arhivistice desfășurate pe plan internațional sunt prezentate, de asemenea, în cuprinsul revistei. Astfel, Albrechtne Kunszeri Gabriella scrie despre *Experiențe privind creșterea stocurilor în colecțiile americane* (nr. 1, 1997, p. 36-41), Cseh Gergő Bendegúz – *Experimente de cercetare în noua clădire a Arhivelor Naționale ale Statelor Unite din Maryland* (nr. 3, 1997, p. 35-38), Dobos János – *Instrumente arhivistice iugoslave în special din Serbia (1950-1990)* (nr. 1, 1997, p. 32-35), Fabó Beáta, Sipos András – *Curs internațional despre clădirea de Arhivă din Maribor* (nr. 3, 1997, p. 39-42), Garadnai Zoltán – *Raport despre Conferința arhivistică europeană de la Barcelona* (nr. 3, 1998, p. 55-59), G. Ienő – *Izvoare arhivistice de la Arad din timpul războaielor din Franța (1792-1815)* (nr. 1, 1998, p. 55-61) și „*Revista Arhivelor*” din România pe anii 1993-1994 (nr. 2, 1997, p. 48-53), Haraszti Viktor – *A douăsprezecea Conferință și experiențele Institutului Internațional de Știința Arhivelor din Maribor* (nr. 3, 1997, p. 43-48), Könnendy Lajos – *Al XIII-lea Congres al Consiliului Internațional al Arhivelor* (nr. 2, 1997, p. 39-47), Künstler Ferenc – *Codexul de etică al arhiviștilor* (nr. 1, 1998, p. 45-48), Pál-Antal Sándor – *Situația arhivelor din secuime și posibilitățile de cercetare* (nr. 1, 1998, p. 49-54), Szabó Csaba –

Raport despre cea de-a LXLX-a aniversare a Asociației Arhivistice din Germania (nr. 4, 1998, p. 52-56), Szabó Mónika – *Protejarea împotriva catastrofelor arhivistice în Vesztfália* (nr. 1, 1997, p. 42-44).

La rubrica „Bilanț” întâlnim numeroase recenzii și prezentări datorate colegilor și cercetătorilor maghiari, anume: Apró Erzsébet – „*Monitorul Arhivei Istorice din Rijeka*” (nr. 2, 1998, p. 51-54), Biernacki Karol – *Viața maghiară în Bucureștiul de altădată* (nr. 1, 1997, p. 60-62), Bilkei Irén – *Documente din epoca arpadiană în Arhiva din Heves* (nr. 1, 1998, p. 62-63), Blazovich László – *Márfi Attila (redactor-șef): Pecs o mie de ani. Antologii și izvoare despre istoria orașului (1009-1962)* (nr. 3, 1997, p. 67-69), Bősze Sándor – *Galambos Sándor: Fondarea la Nyiregyháza în epoca dualismului* (nr. 4, 1998, p. 62-64), Buza János – *Németh Gábor: Testamente de la Nagyszombat din secolele XVI-XVII; Horváth József: Testamente de la Győr din secolul XVII, I (1600-1630)* (nr. 3, 1997, p. 49-53), Dóka Klára – *Csiffáry Gergely: Manufacturile și industria fără bresle în Heves* (nr. 4, 1997, p. 48-50) și *Szőcs Sebestyén: Chestiunea orașenească în Dictele din 1832-1836* (nr. 3, 1997, p. 53-56), Dominkovits Péter – *Néma Sándor: Legile comunității montane ale regiunii viticole din Győr-Sukoróalja, 1672-1825* (nr. 1, 1997, p. 50-52), Fábriánné Kiss Erzsébet – *Járolí József: Documente referitoare la istoria revoluției și a luptei pentru libertate de la 1848-1849 din comitatul Békés* (nr. 1, 1997, p. 58-59), G. Vass István – *Rapoarte de Ziua Poliției din perioada 23 octombrie - 12 decembrie 1956* (nr. 3, 1997, p. 63-66), Horváth J. András – *Sipos András: Politică și administrația orașului Budapesta în perioada 1890-1914. Studii privind istoricul orașului* (nr. 2, 1997, p. 57-59), Hudi József – *Molnár András: Batthyányi Ludovic în epoca reformei* (nr. 1, 1997, p. 55-57), Járolí József – *Labádi Lajos: Administrația și viața politică a orașului Szentes între 1849-1918. Studii din trecutul comitatului Csongrád* (nr. 1, 1997, p. 53-54), Kőhegyi Mihály – *Problema națională și expulzarea în Cehoslovacia și Ungaria între 1938-1948* (nr. 4, 1998, p. 57-59), Lakos János – „*Să puneți rămășițele (relicvele) noastre târzii în însemnare*”. *Monumente din trecutul orașului Vac, 1074-1990* (nr. 4, 1997, p. 46-47) și *Istoricul localităților Balatonalmád și Vörösberény. Studii* (nr. 3, 1997, p. 70-72), Márfi Attila – „*A strigat o zi. După aceea a fost liniște*” (nr. 2, 1997, p. 60-62) și *T. Mérey Klára: Istoricul fabricii de țigări din Pécs* (nr. 3, 1998, p. 66-70), Németh István – *Turbuly Éva – Regestele protocoalelor din Adunările generale ale comitatului Zala. Volumul al doilea (1611-1655)* (nr. 1, 1997, p. 45-47), H. Németh István – *Nagy István - F. Kiss Erzsébet: Camera și alte organe fiscale maghiare* (nr. 2, 1998, p. 47-49), Polgár Tamás – *Istoricul Győr-ului de la început și până în prezent* (nr. 4, 1998, p. 59-62), Pritz Pál – *Anton Czettler: Conte Paul Teleki și politica externă a Ungariei între 1939-1941* (nr. 3, 1998, p. 60-65), Rész Imre – *Ungaria - Anuar 1995-1996* (nr. 2, 1998, p. 49-50), Sipőcz László – *Ordinele austriece. Din evul mediu până în prezent* (nr. 4, 1997, p. 51-56) și *Horst Haselsteiner: Bosnia-Herțegovina. Criza orientală și problemele sud-slave* (nr. 3, 1997, p. 56-63), Szabó Miklós – *Pál-Antal Sándor, Ördög Imre, Balázs Dénes, Miklós Márton – „Mädäras” (Csikmadaras). Șapte secole de la atestarea unui sat din Felcsik* (nr. 1, 1997, p. 48-49), Szlancsok Margit – „*Vulturii care se revoltă*”. *Noi întemeietori de țară – pecenegi, cumani, iazigi – la „Alföld și Mezőföld” din evul mediu* (nr. 1, 1998, p. 64-65), T. Mérey Klára – *Studii. Broșuri de la Arhiva din Tolna* (5) (nr. 2, 1997, p. 54-56).

Date despre arhiviști și activitatea arhivistică ne sunt oferite în cadrul rubricii „Știri” de: Bana József, cu *A paisprezecea aniversare a Arhivei din Vas* (nr. 4, 1997, p. 62-65),

Blazovich László – *Arhiviști maghiari în Olanda* (nr. 1, 1997, p. 63-70), Bősze Sándor – *A cincisprezecea aniversare a Arhivei din Vas* (nr. 3, 1998, p. 71-73), Czégény Istvánné – *Aniversarea Arhivei din Jácsh - Nagykun - Szolnok* (nr. 1, 1998, p. 67-70 și nr. 2, 1998, p. 61-63), Fejes Tekla – *Zilele arhivistice de la Csongrád* (nr. 1, 1997, p. 70-73), Id.Frivaldszky János – *Arhiviștii vremurilor de odinioară* (nr. 1, 1998, p. 76-78), Högye István – *A cincea aniversare arhivistică internațională la Nyíregyháza* (nr. 1, 1998, p. 70-71), Hudi József – *Conferința Asociației Arhiviștilor Maghiari privind activitatea de colectare din teritoriu* (nr. 2, 1998, p. 55-58), Lakos János – *Material arhivistic transportat în Statele Unite la sfârșitul celui de-al doilea război mondial și care s-a reîntors în Ungaria* (nr. 1, 1998, p. 66-67), Major Zoltán László – *Zile de la Arhiva din Hajdú-Bihar* (nr. 3, 1997, p. 73-75), Molnár János – *Raport despre întrunirea itinerantă din 1998 a Asociației Arhiviștilor Maghiari* (nr. 4, 1998, p. 65-66), Öriné Bilkei Irén – *Raport despre Adunarea Generală a Consiliului Arhivelor Autonome* (nr. 2, 1998, p. 58-61), R.Rác Katalin – *Întrunirea itinerantă a Asociației Arhiviștilor Maghiari la Balatonkenese* (nr. 4, 1997, p. 57-61) și *Conferința din 1997 de la Nyíregyháza a Asociației Arhiviștilor Bisericești din Ungaria* (nr. 3, 1998, p. 73-74), Sipos Csaba – *Aniversarea Arhivei din Somogy* (nr. 1, 1997, p. 73-75), Sudár Kormélia – *Date despre Arhive în 1996* (nr. 2, 1997, p. 69-77), și *Date despre Arhive în 1997* (nr. 2, 1998, p. 67-78), Szűcs István – *Furnizarea de date după spiritul vremii* (nr. 2, 1997, p. 67-69), Tyckvicska Árpád – *Raport despre Adunarea Generală a Consiliului Arhivelor Autonome* (nr. 2, 1997, p. 63-66).

La rubrica „Noulăți pe scurt” aflăm interesante informații privind: *Ancheta despre „situația și finanțarea Arhivelor autonome”* (nr. 1, 1997, p. 8), *Conferința „MLE” de la Noszvaj referitoare la imaginea pregătirii arhiviștilor în prezent și viitor* (nr. 1, 1997, p. 35), *Invitarea curatorului premiului „Pauler Gyula”* (nr. 1, 1997, p. 44), *Comunicare despre cursul de restaurare a cărților și hârtiei „OSZK”* (nr. 1, 1997, p. 57), *Decernarea premiului „Pro Archivo Regni” al Arhivelor Naționale din Ungaria* (nr. 1, 1997, p. 59), *Zilele arhivistice de la Arhiva din Budapesta cu titlul „Documente, date de interes public și cetățeanul”* (nr. 1, 1997, p. 62), *Misiunea directorului Arhivei orașului Székesfehérvár* (nr. 1, 1997, p. 75), *„Darea în folosință” a clădirii Arhivelor Naționale Maghiare din Obuda* (nr. 1, 1997, p. 78), *Rectificare* (nr. 1, 1997, p. 78), *Un nou mod de difuzare a <revistei> „Levéltári Közlemények” („Comunicări arhivistice”)* (nr. 2, 1997, p. 47), *Semnarea convenției de colaborare slovaco-maghiare în domeniul arhivisticii* (nr. 2, 1997, p. 59), *Inaugurarea noii clădiri a Arhivei orașului Tatabánya* (nr. 2, 1997, p. 62), *Comunicare despre activitatea Comisiei Europene de Apărare a Fondurilor și Accesibilității* (nr. 2, 1997, p. 78), *Schranko Péter – Documente din biblioteci și arhive la expoziția istorică permanentă a Muzeului Național Maghiar* (nr. 2, 1998, p. 63), *Vizita lui Christoph Graf și Trudy Peterson la Arhivele Naționale Maghiare* (nr. 3, 1997, p. 48), *Felicitarea lui Borsa Iván cu ocazia împlinirii a 80 de ani* (nr. 3, 1997, p. 69), *Distins cu premiul Pauler Gyula: Blazovich László* (nr. 3, 1997, p. 72), *Misiunea directorului general Gecsényi Lajos la Arhivele Naționale Maghiare* (nr. 3, 1997, p. 75), *Vizita în Israel a lui Gecsényi Lajos* (nr. 3, 1997, p. 78), *Rezultatele de la concursul Arhivelor pe anul 1998* (nr. 3, 1998, p. 77), *Recenzie despre activitatea Fundației Institutului de învățământ superior național de la Lakitelek* (nr. 4, 1997, p. 38), *Indicator despre cea de-a XXXII-a ședință a CITRA* (nr. 4, 1997, p. 45), *Decernarea gradului „PhD” lui Lakos János* (nr. 4, 1997, p. 45), *Decernarea gradului de candidat al științei istoriei lui Ujváry Gábor* (nr. 4, 1997, p. 50), *Comemorări*

– *Societate, biserică, cultură. Studii la Arhivele Naționale Maghiare pentru elaborarea lucrării privind istoricul Transilvaniei* (nr. 4, 1997, p. 56), *Decernarea gradului „PhD” lui Koroknai Akos* (nr. 4, 1997, p. 65).

Necrologuri pentru personalități au alcătuit: Matkó László – *Kormos László, 1919-1996* (nr. 1, 1997, p. 76), Merényi-Metzger Gábor – *Lotz Antal, 1930-1998* (nr. 2, 1998, p. 65), Blazovich László – *Magyar László, 1937-1998* (nr. 3, 1998, p. 75), Kiss Péter – *Sós Imre, 1910-1997* (nr. 3, 1997, p. 76), Szinaí Miklós, Szűcs László – *Bekény István, 1916-1997* (nr. 4, 1997, p. 66), Sipos Antalné – *Sárközi Zoltán, 1922-1997* (nr. 4, 1997, p. 67).

Date referitoare la lucrări publicate de către Arhive ne oferă, în ultimele numere ale revistei în cauză, Kaszás Mariann, prin alcătuirea *Bibliografiei publicațiilor Arhivelor maghiare în 1997 și 1998* (nr. 4, 1997, p. 71 și nr. 4, 1998, p. 67).

LAURENȚIU ȘTEFAN SZEMKOVICS

„Levéltári Közlemények”, („Comunicări Arhivistice”), LXVIII-LXIX, nr. 1-2, 1997 și 1998

„Levéltári Közlemények” apare la Budapesta și este revista Arhivelor Naționale din Ungaria. Pentru anii 1997 și 1998, ea are un conținut bogat, repartizat pe mai multe rubrici, anume: 1. Izvoare; 2. Studii; 3. Comunicări; 4. Metodologic; 5. Recenzii; 6. Dări de seamă; 7. Cronică și 8. In memoriam.

1. Sub titlul *Activitatea locului de adevărire al conventului din Pannonhalma în timpul domniei regelui Sigismund (Documentele locului de adevărire al conventului de la Pannonhalma realizate între 1387 și 1437, păstrate în prezent în Arhiva Abăției Benedictine de la Pannonhalma)* (1997, p. 3-61), Dreska Gábor publică 57 de documente din Arhiva menționată; Molnár András publică 14 scrisori, întocmite anterior lui 1848, din corespondența contelui Lajos Batthyány referitoare la rolul său în organizarea partidului de opoziție, cât și câteva „secrete” ale vieții sale private, în *Din corespondența lui Batthyány Lajos în perioada Reformei* (1997, p. 63-76); Tringli István face referire, în *Lista proscrișilor din comitatul Zala în epoca Jagelló* (1998, p. 3-31), la Legea din 1486 ce a desființat instituția care a funcționat de secole pe baza cutumei – *generalis congregatio*, cât și la adunările ce se întrunesc după această dată pentru numirea și proscricrea criminalilor, sau la pedepsele impuse acestora de jurații care făceau parte din acest for și executate numai de autoritățile comitatului; Hermann Róbert, în *Görgei și Dembiński – Documentele unei controverse* (1998, p. 33-83), include corespondența lui Arthur Görgei și Henryk Dembiński, din februarie-martie 1849, documentele privitoare la operațiuni militare care au condus la unele dezacorduri între cei doi generali în problema planului de război, și care au avut ca urmări, între altele, eșecul de la Kápolna, din 26-27 februarie, și demisia lui Dembiński, pe 3 martie; în *Contribuții la istoria din secolul al XIX-lea a maghiarilor din Bucovina și Moldova* (1998, p. 85-97), Pásztor Lajos prezintă viața și evenimentele care i-au marcat pe maghiarii stabiliți la est de Carpați, în Bucovina, încă din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

2. În studiul *Structura familiei și obiceiuri ereditare în Pozsony și Sopron din evul mediu târziu* (1997, p. 77-98), Szende Katalin tratează diferite aspecte de demografie și viață

2. În studiul *Structura familiei și obiceiuri ereditare în Pozsony și Sopron din evul mediu târziu* (1997, p. 77-98), Szende Katalin tratează diferite aspecte de demografie și viață familială în cele două orașe libere regale din Ungaria Apuseană, bazându-și exemplele și concluziile pe ultimele 844 de testamente concepute și înregistrate în *Protocollum Testamentorum* din Pozsony (Bratislava, Pressburg) între 1420 și 1529, precum și pe 312 izvoare similare din Sopron (Ödenburg), din perioada 1393-1526; Kenyeres István, în *Administrarea și agricultura unei mari proprietăți în secolul al XVI-lea. Proprietatea cetății din Trencsén între 1543 și 1564* (1997, p. 99-142), examinează modul în care una din cele mai mari proprietăți de cetate a fost administrată și lucrată în Ungaria modernă timpurie, atât în perioada 1535-1549, când a aparținut familiei Thurzó, cât și între 1549-1564, de către Vistieria Regală Maghiară; H.Németh István scrie, în *Soldați și cetățeni din Kassa în secolul al XVI-lea (Impactul prezenței armatei în viața socială și administrativă a orașelor din Ungaria Superioară în deceniile care au urmat după bătălia de la Mohács)* (1997, p. 143-197), despre dezvoltarea, în acea perioadă, în Ungaria a unui tip de așezare fortificată care s-a bucurat de anumite privilegii municipale, aceasta datorându-se amenințării militare otomane, și care au avut un rol cheie în apărarea reședinței imperiale de la Viena; în *Judecarea celor care predau cetățile din Ungaria din secolele XVI-XVII (în chestiunea jurisdicției militare a ordinelor maghiare)* (1997, p. 199-221), Pálffy Géza scrie despre evoluția jurisdicției militare independente care a evoluat în cadrul monarhiei habsburgice, dând ca exemplu pe soldații mercenari germani care pădau fortărețe și care au fost judecați în Europa la Curtea Marțială, delegată de către Consiliul de Război al Curții de la Viena, iar soldații maghiari, pentru aceeași vină, de către Curtea Specială a Dietei din Ungaria, reliefând, într-un fel, lupta pentru influența politică și militară desfășurată înainte de bătălia de la Mohács (1526).

3. În *Istoria scurtă și structura actuală a documentelor în Arhivele Parlamentului Maghiar* (1997, p. 223-244), Pálmány Béla, care este șeful Arhivelor Centrale din Parlamentul Maghiar, se concentrează pe istoria Arhivelor Adunării legislative din Ungaria, începând de la 1723 și până în prezent, incluzând și ghidul la fondurile arhivistice existente în această instituție; Sunkó Attila ne oferă, prin studiul *Armata de la Curtea principilor Transilvaniei în secolul al XVI-lea* (1998, p. 99-131), o imagine a compoziției, funcțiilor și poziției sociale a armatei plătite, ca parte a unei cercetări mai largi privind structura militară a întregului Principat al Transilvaniei; Pap Gáborné, în studiul *Relațiile urbariale din comitatul Satu Mare în epoca Mariei Tereza* (1998, p. 133-155), face o scurtă descriere a teritoriului, situației geografice și resurselor naturale ale comitatului menționat, urmate apoi de relațiile moșierești stabilite, condițiile economice ale țăranimii, ocupației și comerț; în „*Am crezut că vom fi stăpâni victoriei, și, iată, am ajuns robii umilinței*” (1998, p. 157-193), Dobák András scoate în evidență urmările înfrângerii în „Războiul de independență” din 1848/49, atunci când guvernul imperial austriac victorios a ordonat pedepsirea ofițerilor maghiari care au participat la lupte, reducându-i în grad și obligându-i să servească, pentru opt ani, în regimentele germane și slave ale armatei regale și imperiale.

4. În *Lucrări de referință tipărite de Arhivele Statului din Austria* (1998, p. 195-219), Fazekas István înșiră lucrările publicate de Arhivele de la Viena care au fost utilizate și de către istoricii maghiari de-a lungul a mai multor decenii.

5. Recenzii și prezentări pentru diferite lucrări au alcătuit: Érszegi Géza – *Registrul lui Inocențiu al III-lea*, vol. VII. Al VII-lea an pontifical 1204/1205 (1997, p. 245-250),

Simboluri grafice în documentele latine medievale. Contribuții la semiotica diplomatică (1997, p. 251-253); *Ordinele austriece din evul mediu până în prezent emise de Societatea Faleristică din Austria* (1997, p. 253-254); *Izvoare arhivistice. Introducere pentru utilizarea lor* (1997, p. 255-256); Rácz György – Engel Pál: *Așezămintele din epoca turcilor ale sangiacurilor din Timișoara și Moldova (1554-1579). – Așezările din spațiul Körös-Tisa-Mureș în evul mediu* (1997, p. 257-263); Zimányi Vera – Nagy István, F.Kiss Erzsébet: *Cămara Maghiară și alte organe fiscale* (1997, p. 263-266); Mészáros Kalman – Comitatul Pest-Pilis-Solt în epoca Rákóczi (1997, p. 266-271); Dominkovits Péter – Molnár András: *Batthyány Lajos în epoca Reformei* (1997, p. 271-275); Dóka Klára – Wildner Dénes: *Lexicon toponimic din ținuturile mai vechi ale Ungariei istorice, vol. I, Toponime ale comitatelor din secolul al XX-lea* (1997, p. 275-279); Oborni Teréz – *Volum omagial la a optzecea aniversare de la nașterea lui Jakó Zsigmond* (1997, p. 279-283); Szende Katalin – *Registrul izvoarelor istorice orășenești* (1998, p. 221-222); H.Németh István – *Dominkovits Péter: Documente în limba maghiară din secolul al XV-lea în Arhiva din Sopron* (1998, p. 223-224); Érszegi Géza – *Registrul de socoteli al capitulului din Vesprém din anii 1495-1534. Cronica (1525-1558)* (1998, p. 225-227); Szántay Antal – Dóka Klára: *Proprietățile bisericești din Ungaria în secolele XVIII-XIX* (1998, p. 227-230); Dóka Klára – Wildner Dénes: *Lexicon de toponime din ținuturile mai vechi ale Ungariei istorice, vol. II, Registre* (1998, p. 230-232); Bikki István – *Protocoloalele din anii 1957-1958 ale Comitetului Central al Partidului Socialist Muncitoresc Maghiar* (1998, p. 232-234).

6. Au alcătuit dări de seamă: Gecsenyi Lajos – *Activitatea Arhivei Naționale din Ungaria pe anul 1997* (1998, p. 235-260) și Albrecht Kunszner Gabriella – Körmeny Lajos – *Dare de seamă despre Conferința de la York cu titlul „Materiale fotografice, filme mobile și conservarea înregistrărilor sonore”* (1998, p. 261-263).

7. În cadrul rubricii „Cronica” întâlnim: *Decernarea premiului „Pro Archivo Regni” pe anul 1997* (1997, p. 284), premiu care a fost primit de Dr.Koröknai Ákos, Directorul General Adjunct al Arhivei Naționale din Ungaria, care lucrează în instituție din anul 1958; *R.Várkonyi Ágnes despre noua carte a lui Jakó Zsigmond (Societate, Biserică, Cultură)* (1997, p. 285-290); *Premiatul din 1998 cu premiul „Pauler Gyula”* (1998, p. 264) a fost acclăși Dr.Koröknai Ákos; *Premiatul din 1998 cu premiul „Pro Archivo Regni”* (1998, p. 264) a fost Szaknary Bélané, care lucrează la Arhiva Națională din Ungaria din 1968.

8. Pentru perioada menționată, rubrica „In memoriam” cuprinde o comemorare și mai multe necrologuri: Sz.G.J. – *A 75-a aniversare de la nașterea lui Dávid Zoltán* (1998, p. 265-268); Lakos Agnes – *Kisfaludy Katalin (1949-1996)* (1997, p. 291); Borsa Iván – Pásztor Lajos (1913-1997) (1997, p. 292-293); Bán Péter – Soós Imre (1910-1997) (1997, p. 293-294); Gyáni Gábor – *Vörös Károly (1926-1996)* (1997, p. 294-297); Kardos József – *Kállay István (1931-1998)* (1998, p. 268-271); Tóth Róbert – *Sárközi Zoltán (1922-1998)* (1998, p. 271-273); Nyulásziné Straub Éva – *Szent Györgyi Mária (1919-1998)* (1998, p. 273-274).

Revista se încheie cu *Puncte de vedere la pregătirea manuscrisului și notelor de la „Levéltári Közlemények”* (1997, p. 299-302, și 1998, p. 275-278).

LAURENȚIU ȘTEFAN SZEMKOVICS

**„Argessis. Studii și comunicări. Seria Istorie“,
VIII, Pitești, 1999**

Volumul reprezintă înmănușchiera a 54 de studii, susținute, în anul 1997, la sesiunea de comunicări științifice „Ecosinteze și etnosinteze carpatine“, organizată de Muzeul Județean Argeș.

Secțiunea „Arheologic. Istorie medie“ include 28 de comunicări, unele depășind, prin tematică, limitele cronologice ale epocii medievale. Menționăm aici studiile: *Construirea satului model „Antonești“ din comuna Corbeni, județul Argeș, 1941-1944* (Dan Pintilie); *România pe frontul sovietic. Discursul despre pace în anii 1945-1964* (Andrei Alexandrescu) sau *Câteva aspecte din timpul „Foamei celei mari“ (1946-1947)*, (Ionel-Claudiu Dumitrescu). Din domeniul arheologic menționăm contribuțiile: *Considerații juridice asupra unui testament descoperit la Sucidava* (Ilie Șandru); *Necropola de la Mănăstirea Negru-Vodă, sec. XV-XVIII* (Laurenția Georgescu, Emma Mădălina Georgescu), sau *Dovezi arheologice privind existența unei curți domnești temporare la Pitești* (Teodor Cioflan, Romeo Maschio). Cercetătoarea Tereza Sinigalia a adus o valoroasă contribuție la studiul epocii brâncovenești (*Conacul lui Constantin Brâncoveanu din vile de la Pitești*), dar, în același timp, prezintă dezinteresul autorităților actuale pentru patrimoniul istoric. Printr-o astfel de politică, în viitor nu vom putea prezenta copiilor și turiștilor străini decât niște „ruinuri“, palidă imagine a unui trecut în care, în ciuda greutăților materiale, se mai și construia. Alți istorici au încercat să penetreze negurile ce învăluie începuturile statului medieval Țara Românească (*Unde a funcționat primul lăcaș al Mitropoliei Țării Românești?*, de Cristian Moiescu; *De unde venea și unde a păstorit primul mitropolit al Țării Românești?*, de Constantin Rezachevici și *Din tainele Argeșului*, de George Georgescu). Comunicarea intitulată *Un moment de arhitectură tradițională. Biserica veche a mănăstirii Condrija* (Sergius Ciocanu) a adus un suflu nou în cercetarea istoriei Bisericii din Moldova dintre Prul și Nistru, domeniul fiind, practic, nou după o jumătate de veac de opresiune.

Cum era și firesc, s-a acordat un spațiu larg prezentării vicții și operei mareșalului Ion Antonescu. Dintre comunicări amintim: *Ion Antonescu, comandant al diviziei 3 infanterie din Pitești* (Cornel Carp); *Considerații privind guvernarea mareșalului Ion Antonescu* (Constantin Hlihor); *Procesul și execuția mareșalului Ion Antonescu în percepția opiniei publice românești și a armatei române* (Florin Șperlea) și *Ion Antonescu, ctitor*, de Virgiliu Z. Teodorescu. Concluzia asupra activității mareșalului a fost cel mai bine formulată de Dan Amadeus Lăzărescu: „Mareșalul Ion Antonescu rămâne (...) în istoria României un erou ale cărui realizări au fost salvatoare pentru poporul român, cu mai multe prilejuri“. Reputatul cercetător Gheorghe Buzatu prezintă, pe scurt, concepțiile celor care analizează perioada celui de-al doilea război mondial și interesele ce duc la distorsionarea adevărului istoric.

La secțiunea „Personalități“ sunt prezentate biografiile profesorilor universitari Israte N. Micescu, Mihai A. Antonescu, Emanoil Antonescu și Eftimie Antonescu, dar și cele ale generalilor Nicolae Traian Panaitescu și Constantin Argeșanu.

De la secțiunea „Istoria culturii. Muzcografie“ amintim contribuțiile: *Icoana și paradigma feminității* (Victor Antipa); *Trei scrisori ale lui Vasile Alecsandri către Nicolae Bălcescu* (Nicolae Moiescu); *Repertoriul Teatrului Național – preocupare majoră pentru Liviu Rebreanu* (Elena Rotaru); *Așezământul cultural „Fundăția Argeșului“* (Florentina

Cojocaru) și *Comisiunea Monumentelor Istorice la sfârșitul primului război mondial* (Ioan Opriș).

Ultima parte a volumului este dedicată vieții și activității unor scriitori argeșeni contemporani. Literatura se îmbină cu paginile de jurnal în care se descriu experimentele epocii totalitare pentru realizarea „omului nou”. Mihai Moșandrei, Ludmila Ghișescu și Miron Cordon rămân embleme ale spiritualității românești.

Studiile cuprinse în acest volum se recomandă de la sine, prin bogăția informațiilor, atât pentru istorici, cât mai ales pentru studenții aflați în plin proces de formare în specialitate.

IONEL-CLAUDIU DUMITRESCU

„Erasmus“, nr. 9-10, 1999

Apariției revistei „Erasmus”, în condițiile dificile ale perioadei de tranziție, poate fi calificată drept victoria voinței și a calității în lupta cu materialismul contemporan. Dacă multe publicații caută succesul rapid prin publicarea de articole senzaționale, tinerii redactori ai periodicului „Erasmus” au preferat materiale bine documentate și informațiile descoperite în fonduri de arhivă inedite. Pentru a sublinia valoarea revistei, trebuie spus că fiecare articol este însoțit de un rezumat într-o limbă de circulație internațională, iar multe sunt în totalitate traduse.

Revista cuprinde 15 studii, patru note de lectură și un articol dedicat inscripțiilor grecești medievale și moderne din București (Mihai Țipău). Studiile tratează domenii diferite și, din punct de vedere cronologic, pornesc din Grecia arhaică și ajung până în perioada comunistă. Adrian Robu (*Rhetoric and Manipulation in Athens, the fourth century B.C.*) analizează mesajele discursurilor prin care oratorii atenieni reușeau să canalizeze energia maselor spre atingerea unui țel sau s-o împrăstie prin savante și interminabile monologuri. Pentru perioada medievală sunt de menționat contribuțiile: *Organizarea cancelariei în Țara Românească. Cancelaria Țării Românești în secolul al XIV-lea* (Dragoș Marinescu), *Calitatea militară – o sursă de noblețe. Contribuții la mentalitatea și geneza boierilor moldoveni în secolele XIV-XVI* (Alice-Mălina Luță), *Societatea românească în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. Contribuții* (Dragoș Ungureanu). Perioada comunistă este analizată în patru studii (*Primele contacte între mediile politice românești și sovietice. Tentative de apropiere*, de Alexandru-Murad Mironov, *Situația Bisericii Române Unite, Greco-Catolice, după 6 martie 1945*, de Cristian Vasile, *Reinventarea lui Eminescu în anii '50*, de Gabriel Marin și *Masculin și feminin în manualele de citire din învățământul primar din România comunistă. 1948-1989*, de Mihaela Găinușă). Este bine surprins arsenalul de mijloace și metode prin care regimul comunist dăra valorile capitaliste și încerca să construiască o realitate virtuală.

Acest număr dublu al revistei „Erasmus” demonstrează existența unor tineri istorici de valoare. Ar trebui să se depună mai mult efort în direcția promovării publicației și în afara orașului București.

IONEL-CLAUDIU DUMITRESCU

**Publicații străine intrate în Biblioteca documentară
a Arhivelor Naționale în anul 2000**

Volume

1. *Accès à l'information les défis technologiques. Actes de la trente-troisième Conférence Internationale de la Table Ronde des Archives*, Stockholm, 1998, Paris, 1999
2. *Actes du Colloque Arabe sur la Construction et l'Équipement des Centres d'Archives*, Alger, 1 et 2 décembre 1993, Alger, 1997
3. *Annuaire National des Archivistes*, Alger, 1996
4. *Archivar und Bibliothekar. Bausteine zur Landeskunde des burgenländisch – westungarischen Raumes*, Eisenstadt, 1999
5. *Archivi di Famiglie e di Persone. Materiali per una guida. II. Lombardia – Sicilia*, Roma, 1998
6. *Archivi sonori. Atti dei Seminari di Vercelli (22 gennaio 1993), Bologna (22-23 settembre 1994), Milano (7 marzo 1995)*, Roma, 1999
7. *Arhiv Jugoslavije: 1950-2000*, Beograd, 2000
8. *Armenische Handschriften der Mechitharisten – Congregation in Wien. Katalog zur Sonderausstellung in der Österreichischen Nationalbibliothek*, Wien, 1981
9. *Authenticity in a digital environment*, Washington, 2000
10. *Avoiding Technological Quicksand. Finding a viable Technical Foundation for Digital Preservation*, Washington, Amsterdam, 1999
11. *Banque Internationale d'Information sur les Etats Francophones (BIEF). Rapport annuel 1999*, Hull, 1999
12. *Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki Belge Türleri, Padişah El Yazıları ve Belge Restorasyonu*, İstanbul, 1997*
13. *Beiträge zur Landeskunde des burgenländischwestungarischen Raumes*, Eisenstadt, 1994
14. *Belgelerle Atatürk*, Ankara, 1999
15. *Between the archives and the field: a dialogue on historical anthropology of the Balkans*, Belgrade, Graz, 1999
16. *Biblioteca Jose J. Biedma. Biblioteca Jose A. Pillado*, Buenos-Aires, 1999
17. *Bollwerk Forchtenstein. Burgenländische Landesausstellung 1993. Burg Forchtenstein 15. Mai - 31. Oktober 1993*, Eisenstadt, 1993
18. *Building Preservation Knowledge in Brazil*, Washington, 1999
19. *Burgenland in seiner pannonischen Umwelt*, Eisenstadt, 1984
20. *Çanakkale - 1915*, Ankara, 1999
21. *China today '99*, Beijing, 1999
22. *Código de ética, Ciudad de México*, 1997
23. *Coleccion Carlos Casavalle (1544-1904). Catalogos e indices*, Buenos Aires, 1996
24. *Colloque international sur les archives concernant l'histoire de l'Algérie et conservées à l'étranger* (Alger, 16-19 février 1998), Alger, 1998

25. *Computerization of the Archivo General de Indias. Strategies and results*, Washington, Amsterdam, 1999
26. *Conferenza Nazionale degli Archivi, Roma, Archivio Centrale dello Stato, 1-3 luglio 1998*, Roma, 1999
27. *Czernowitz. Die Geschichte einer ungewöhnlichen Stadt*, Köln, Weimar, Wien, 2000
28. *Das Seminar für Osteuropäische Geschichte der Universität Wien. 1907-1948*, Wien, Köln, Graz, 1983
29. *Deutsche Trickfilme (1909-1945). Bestandsnachweis*, Koblenz, 1999
30. *Die Archive in Ungarn*, Budapest-Szeged, 1996
31. *Die Fürsten Esterházy. Magnaten, Diplomaten, Mäzene*, Eisenstadt, 1995
32. *Die Griechen und Europa. Außen- und Innensichten im Wandel der Zeit*, Wien, Köln, Weimar, 1998
33. *Die Ritter. Burgenländische Landesausstellung 1990. Burg Güssing 4. Mai - 28. Oktober 1990*, Eisenstadt, 1990
34. *Die Rumänen und Europa vom Mittelalter bis zur Gegenwart*, Wien, Köln, Weimar, 1997
35. *Digitization for Scholarly Use: The Boswell Papers Project at the Beinecke Rare Book and Manuscript Library*, Washington, 1999
36. *Economia e fiscalità ad Arezzo in epoca moderna. Conflitti e complicità tra centro e periferia nella Toscana dei Medici. 1530-1737*, Roma, 1999
37. *Erinnerungsstätte für die Freiheitsbewegungen in der deutschen Geschichte*, Koblenz, 1999
38. *Exhibition „Half a Century of the Archives of Yugoslavia“. Catalogue of documents*, Belgrad, 2000
39. *Fra Toscana e Boemia. Le Carte di Ferdinando III e di Leopoldo II nell'Archivio Centrale di Stato di Praga*, Roma, 1999
40. *Gli Archivi per la Storia dell'Architettura. Atti del Convegno Internazionale di Studi. Reggio Emilia, 4-8 ottobre 1993. I*, Roma, 1999
41. *Greek occupation of Izmir and adjoining territories. Report of the Inter-Allied Commission of Inquiry (may-september 1919)*, Ankara, 1999
42. *Guia para la Administración de documentos electrónicos desde la perspectiva archivística*, Ciudad de México, 1999
43. *Guide pour la gestion archivistique des documents électroniques. Comité sur les documents électroniques. Février 1997*, Paris, 1998
44. *Guide to the archives of intergovernmental Organizations*, Paris, 1999
45. *I Libri Iurium della Repubblica di Genova. vol. V4*, Roma, 1998
46. *Il restauro dei documenti di archivio. Dizionario dei termini*, Roma, 1999
47. *I manifesti della Federazione milanese del Partito comunista italiano (1956-1984). Inventario*, Roma, 1999
48. *Inventario dell'archivio della Curia diocesana di Prato*, Roma, 1999
49. *Jakob Basilikos Heraklides (Despot-Vodă), Fürst der Moldau, 1561-1563, und die Habsburger (Extras)*, München, 1992
50. *L'accès aux archives. Aspects légaux. Actes de la trente-deuxième Conférence Internationale de la Table Ronde des Archives*, Edimbourg, 1997, Paris, 1998

51. *La Cultura Grafica e le Istituzioni in Età Federiciana nel Mezzogiorno d'Italia. VIII Corso Internazionale di Paleografia e Diplomatica. Bari, 2-28 ottobre 1995, Roma, 1995*
52. *La „Revue mensuelle d'économie politique” nelle lettere di Théodore Fix a Jean-Charles-Léonard Simonde de Sismondi, Roma, 1999*
53. *La riproduzione dei documenti d'archivio. Fotografia chimica e digitale. Atti del seminario. Roma, 11 dicembre 1997, Roma, 1999*
54. *Le contentieux archivistique algero-français, Alger, 1996*
55. *Le plan de developpement des Archives Nationales, 1996-2000, Alger, 1996*
56. *Le signorie rurali nell'Umbria settentrionale. Perugia e Gubbio, secc. XI-XIII, Roma, 1999*
57. *Le Società di Mutuo Soccorso Italiane e i Loro Archivi. Atti del seminario di studio. Spoleto, 8-10 novembre 1995, Roma, 1999*
58. *Les Archives Centrales d'Etat, Tirane, 1999*
59. *Les Pays Tcheques. 1918-1997, Prague, 1997.*
60. *Les techniques archivistiques „Travaux du Seminaire National du 11 decembre 1994 - Alger”, Alger, 1996*
61. *L'interdépendance des archives, Paris, 1998*
62. *Menschrechte in Bosnien und Herzegowina: Wissenschaft und Praxis, Wien, Köln, Weimar, 1999*
63. *Mikrofiche-Edition der Protokolle des Politbüros des Zentralkomitees der Sozialistischen Einheitspartei Deutschlands (Teil 1: 1949 bis 1952), Koblenz, 1999*
64. *Numarali Mühimme Desteri (972/1564-1565). <Özet – Transkripsiyon ve Indeks>. I-II, Ankara, 1995*
65. *Open Society Archives, Budapest, 1999*
66. *Preservation in Canada. A collection of documents from the CCA – Preservation Committee. Prepared for the delegates to the XXXIV International Conference of the Round Table on Archives (CITRA). Budapest, Hungary, 6-9 october 1999, Ottawa, 1999*
67. *Preservation Map of Europe. Draft - November 1999, Amsterdam, 1999*
68. *Principes directeurs pour la prévention et le contrôle des sinistres. Comité sur la prévention des sinistres. Décembre 1997, Paris, 1997*
69. *Radu Șerban, Fürst der Walachei, 1602-1611, und die Habsburger. Eine Fallstudie (Extras), München, 1995*
70. *Repertorium Iurium Communis Cremonae (1350), Roma, 1999*
71. *Rumänien 1971-1980, München, 1992*
72. *Scritti di teoria archivistica italiana. Rassegna bibliografica/Ecrits de theorie archivistique italienne. Bibliographie selective/Writings on italian archival theory. Bibliographical survey, Roma, 2000*
73. *Securing our dance heritage: Issues in the documentation and preservation of dance, Washington, 1999*
74. *Spas in the Czech Republic, Praha, 1996*
75. *Stradane Srba na Kosovu, Malom Kosovu i Sirinitkoj jupi: 1941-1944, Beograd, 1999*

76. *Stradane Srba u Metohiji. 1941-1944*, Beograd, 1994
77. *The Czech Republic*, Praha, 1997
78. *The Future of the Past: Preservation in American Research Libraries*, Washington, 1999
79. *The International Colloquium over the archives of the history of Algeria which are preserved by foreign countries (Algiers, 16-19 february 1998)*, Alger, 1998
80. *The National Archives of Hungary. Its history and holdings/Les Archives Nationales des Hongrie. Son histoire, ses fonds et ses collections*, Budapest, 1999
81. *Travaux du Seminaire National sur le traitement scientifique des archives: „Pratiques algeriennes des instruments de recherches” (Alger, 08 et 09 decembre 1996)*, Alger, 1997
82. *XXXVe Conference Internationale de la Table Ronde des Archives (CITRA), Budapest, Hongrie, 6-9 octobre 1999*, Budapest, 1999
83. *Turkish legal system and the protection of human rights*, Ankara, 1999
84. *Vademecum degli Archivi di Stato*, Roma, 2000
85. *Vodice Kroz Fondove Kraljevine Jugoslavije/A guide through the holding funds of the Kingdom of Jugoslavia*, Beograd, 2000
86. *Why Digitize?* Washington, 1999
87. *Yurtdışı Şehitlikler*, Ankara, 1999
88. *Zwischenspiel in Bessarabien: Die Moldauische Republik (1917/1918). (Extras)*, München, 1997

Periodice

1. „Archiven Pregled“, Sofia, 1998
2. „Archivni Časopis“, Praha, 1999
3. „Archivista Polski“, Warszawa, 2000
4. „Arkivi Shqiptar“, Tiranë, 1999
5. „Arxius“, Barcelona, 1999, 2000
6. „Atlantı“, Maribor, 1999, 2000
7. „Balkan. Südosteuropäischer Dialog“, Wien, München, London, Sofia, 1999
8. „Belleten“, Ankara, 1998, 1999
9. „Boletín de Informacion“, Madrid, 1999
10. „Bulgarian Historical Review“, Sofia, 1998, 1999
11. „Bullctin“, Paris, 1999, 2000
12. „Bullctin de L’UNISIST“, Paris, 1998, 1999
13. „Der Archivar“, Berlin, Düsseldorf, 1999
14. „Etudes Balkaniques“, Sofia, 1998, 1999
15. „Historical Abstracts“, Santa-Barbara, 1998
16. „Istoriceski Pregled“, Sofia, 1999
17. „Janus“, Paris, 1998
18. „Koreana. Korean Art & Culture“, Seoul, 1999
19. „L’Ecluse“, Hull, 1999, 2000

20. „Leveltari Közlemények“, Budapest, 1998
21. „Leveltari Szemle“, Budapest, 1993, 1998, 1999
22. „Mitteilungen aus dem Bundesarchiv“, Koblenz, 1999, 2000
23. „Nachrichten aus den Staatlichen Archivar Bayerns“, München, 2000
24. „Newsletter“, Istanbul, 1999
25. „Prologue“, Washington, 1999
26. „Rassegna degli Archivi di Stato“, Roma, 1998
27. „Research Papers“, Amsterdam, 1995
28. „Sbornik Archivních Prací“, Praha, 1999
29. „Slovenska Archivistika“, Bratislava, 1999
30. „Steine Sprechen“, Wien, 1999
31. „Südostdeutsche Vierteljahresblätter“, München, 1999, 2000
32. „Zeitschrift für Kulturaustausch“, Stuttgart, 1999

CAMÉLIA COJOCARU